

POSJETI

Posjeti špiljama planinarske obilaznice

Članovi Sekcije društvenih izleta HPD »Željezničar«, kao inicijatori osnivanja planinarske obilaznice »Špiljama Lijepe Naše«, tijekom 2004. organizirali su nekoliko izleta autobusom u špilje – kontrolne točke obilaznice. Prvo je 28. ožujka bio upriličen izlet u Baračeve špilje kod Rakovice i špilju Šupljaru na Plitvičkim jezerima, zatim 2. svibnja u Perušić u špilju Samograd i Medinu špilju te 14. studenog u špilju Lokvarku u Lokvama i špilju Vrelo u Fužinama. Mnogi su planinari samostalno posjetili druge špilje i već skupili dovoljno žigova da dobiju značku obilaznice. Prva podjela značaka obavljena je koncem studenoga u prostorijama društva. Značku je dosad primilo 12 obilaznika.

Vlado Božić

Posjet špiljama Ravne gore

Potaknuti tekstem »Krševita Ravna gora« Željka Remara, objavljenim u HP 1/2004, uputili smo se krajem svibnja 2004. na tu planinu.

Prvi je cilj bila nama potpuno nepoznata Kraljeva špilja ili špilja Dopolanščica, koja se nalazi nedaleko od mjesta Klenovnika, oko dva kilometra sjeverno od sela Kralji.

Ulaz se nalazi na početku sela, neposredno isod šumskog puta, na rubu male kraške uvale. Iz špilje izvire potocić. Na početku uskog špiljskog kanala nalazi se nekoliko metara dugačko jezerce, stvoreno malom branom, jer su seljani iz špilje nekada uzimali vodu. Špilja se proteže prema sjeveru.

Visina kanala je oko dva, a širina do jedan metar. Nakon 43 m špilja se račva – lijevim se odvojkom nakon nekoliko metara dolazi do slapa koji se ne može proći, dok se ravno, još dvadesetak metara nastavlja znatno niži kanal, koji završava kao uska zasigana pukotina. Sigastih prevlaka ima gotovo od samog početka kanala.

Budući da o špilji otprije nije bilo točnih podataka, premjerili smo je i zavukli se u svaki kanalić te napravili topografski nacrt i nekoliko fotografija. Ukupna dužina špilje je 70 m, pa je to zasad najduža špilja u Hrvatskom zagorju.

Oko 40 m od ulaza iznenadio nas je puh, koji se vrlo vješto penjao po sigama i bio prilično zbunjen našim prisustvom, a možda i svojim položajem.

Otišli smo zatim na greben između Male i Velike Sutinske, do zaselka Kolari, te se spustili do Mačkove špilje, čiji se topografski znak nalazi na mnogim kartama i u turističkim brošurama. Nalazi se uz markiranu planinarsku stazu, iznad kanala Velike Sutinske. U njoj su šezdesetih godina prošloga stoljeća obavljena arheološka iskapanja, čime je razina tla u njoj znatno spuštена. U sredini i is-

U Mačkovoј špilji

foto: Vlado Božić

pred špilje još se uvijek nalazi »brdo« iskopane zemlje. Špilja se sastoji od jedne jedine dvorane, široke petnaestak metara, gotovo u potpunosti izložene dnevnom svjetlu. Špilja je jedna od kontrolnih točaka planinarske obilaznice.

Odavde smo zaobilazno, nakon desetak kilometara vožnje, došli u kanjon Velike Sutinske – ni 500 m izravne udaljenosti od Mačkove špilje – do izvora Barilčeka. Tragajući za Sutinskom špiljom, opisanom u spomenutom članku, najprije smo preko puta Barilčeka, stotinjak me-

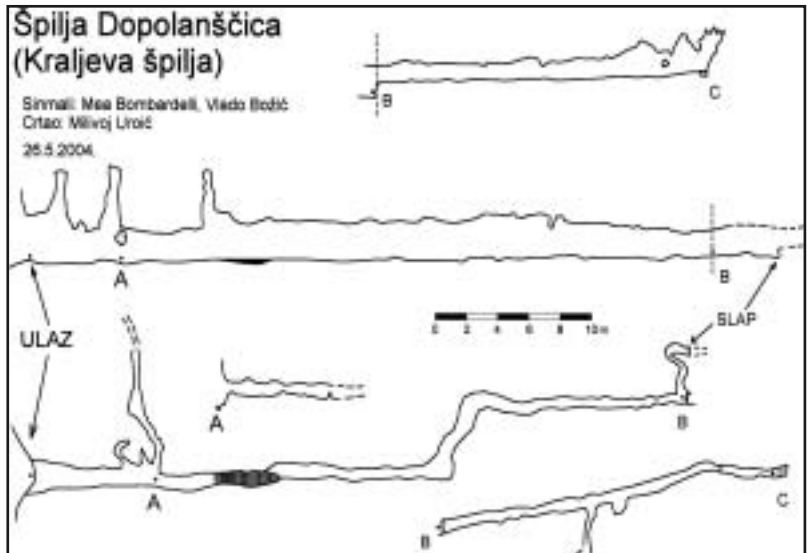
tara uzvodno uz potok, naišli na kratak tunel (istražni rudarski rov, dug tridesetak metara), a zatim stotinjak metara nizvodno i na Sutinsku špilju, ustvari polušpilju, dugu samo 9 metara.

Završni je speleološki dio izleta bio posjet špilji Vindiji, poznatom arheološkom i paleontološkom nalazištu iz različitih razdoblja. Jasno su vidljivi slojevi i položaj nekadašnjeg prirodnog dna špilje. Sada je špilja neobično velika, dužina joj je 48 m, najveća širina 17, a visina i do 16 m (prirodno je visina bila

samo 2-6 m). To je sada najprostranija špilja u Hrvatskom zagorju (špilja s najvećim volumenom podzemnog prostora). Zahvaljujući velikom otvoru (17×10 m), cijela je osvijetljena danjim svjetlom, naročito u popodnevnim satima, jer je otvor okrenut prema zapadu. I špilja Vindija jedna je od kontrolnih točaka planinarske obilaznice.

Na kraju izleta, posjetili smo i arboretum Opeku.

Mea Bombardelli

Portal špilje Vindije

foto: Vlado Božić

Posjet špiljama Vinodola

Početak godine odlučili smo posjetiti i fotografirati speleološke objekte na području Vinodola, koje su prije više godina istraživali naši članovi. S tim smo ciljem sastavili malu ekipu u sastavu: Vlado Božić, Mea Bombardelli, Milivoj Uroić i Nela Bosner i 24. siječnja 2004. po sunčanom zimskom danu, krenuli – pravac: more.

Prva po rasporedu bila je špilja Škuljina ili Škabac, kod mjesta Križišća. Tu su špilju još davne 1963. istražili naši stari članovi Bruno Puharić, Ivica i Pavica Posarić te Ivanka i Drago Pavličević. Oni su špilju topografski snimili i u nedostatku fotoaparata izradili nekoliko crteža tušem.

Špilja Škabac nalazi se na krajnjem sjeverozapadu Vinodolske doline, oko 350 metara zapadno od središta Križišća, gotovo u samom vrhu brda Škabac. Građena je u eocenskim alveolinskim vapnencima tercijarne starosti. Ulaz je okrenut prema istoku, širok je tri i visok dva metra. Plato ispred ulaza je uređen, lijepo zaravnjen, s pristupnim stubama. Vidi se da je lokalno stanovništvo špilju često posjećivalo i koristilo, vjerojatno, u gospodarske svrhe. Špilja se sastoji od dviju dvorana koje su suženjem odvojene jedna od druge. U smjeru jugozapada ulazi se u prvu dvoranu, veličine 25×11 metara. Na tlu se nalazi kršje, a na stijenama i stropu sigaste prevlake. Nakon suženja, u smjeru istoka slijedi druga dvorana, duga 21 i široka 8 metara. Tlo dvorane ima oblik duboka lijevka pa tu visina doseže i deset metara. I ondje se po tlu nalazi kameno kršje, ali i mnoštvo guana, što pokazuje da ondje borave i veće kolonije šišmiša. Na stijenama i stropu susreću se sigaste prevlake (saljevi i mali stalaktiti).

Za tu se špilju može reći da je zanimljivo izletišta, jer se dvadesetak metara zapadno od ulaza nalazi vidikovac s kojega se vide Vinodolska dolina i cijelo Hrvatsko primorje s otocima. Nakon razgledavanja i fotografiranja krenuli smo dalje.

Sljedeća je stanica bila selo Sušik, blizu Triblja, usred Vinodolske doline. Tamo smo išli vidjeti izvore potoka Sušika, koji se nalaze vrlo blizu ceste, oko 150 metara istočno od hidrocentrale »Vino-dol«, koja vodu dobiva iz jezera Bajer kod Fužina u Gorskom kotaru.

Mi smo željeli vidjeti ulaze u Velu, Malu i Novu jamu, iz kojih povremeno izvire potok Sušik. O tim se jamama pisalo vrlo mnogo. Prvi napis potječe iz 1859. (J. Lorenz), a slijede napisi iz 1889. (D. Hirc), 1900. (M. Šenoa) i 1909. (S. Vuksan), iz kojih je vidljivo da se autori nisu spuštali u jame. Prvi se u Malu jamu 1914. spustio J. Poljak (Poljak, 1924.) a 1945. jame je samo spomenuo F. Baučić (Baučić, 1945). Dublje (–43 m) se u jamu 1955. spustio M. Malez (Malez, 1957.). Prvo veće istraživanje obavio je Institut za geološka istraživanja (IGI) iz Zagreba tijekom 1983. i 1984. Cilj tih i svih daljnjih istraživanja bio je utvrditi mogućnost crpljenja vode za potrebe vodosnabdjevanja. Istraživanja su nastavljena tijekom 1986., 1992. i 1994. (Geološki zavod Ljubljana, Hrvatsko speleološko društvo i Društvo za istraživanje i snimanje krških fenomena), a posljednje je obavio opet IGI, u ljetu 1999. To je bilo najpospešnije istraživanje jer je obuhvatilo, osim ronjenja i topografskog snimanja, još i crpljenje vode radi provjere kapaciteta izvora i provjeru kvalitete vode. Na žalost investitora, ustanovljeno je da je kapacitet izvora premalen, a kvaliteta vode nezadovoljavajuća pa su otada izostale sve aktivnosti vezane uz ovaj izvor. Od naših članova u tim su istraživanjima sudjelovali Srećko Božičević, Mladen Kuhta, Branko Jalžić, Danijel Lukačić, Dražen Kunović i Robert Dado.

Od svojih smo kolega saznali da je Mala jama zapravo špilja s jamskim ulazom, s djelomično poplopljenim kanalima, duga oko 140 m, duboka 57 m, čije se dno nalazi samo 1,5 m iznad razine mora. Razina vode u jami tijekom godine se mijenja i za vrijeme istraživanja 1999. bila je najniža. Dubina od

Prva dvorana u špilji Škabac

foto: Vlado Božić

ulaza do vode bila je 48,5 m. Dubine Vele i Nove jame zanemarive su.

Iznenadilo nas je stanje okoliša. Strmina koja povezuje cestu i izvore potpuno je prekrivena smećem, a do samih izvora morali smo se probijati kroz stare ormare, hladnjake, krevete i ostale rashodovane kućne potrepštine. Otvori Vele i Nove jame potpuno su zatrpani otpadom i smećem, a okolina Male jame također. Razina vode u Maloj jami bila je samo jedan metar niža od ulaza. Ispred Male jame još je uvijek položena debela gumenjena cijev uronjena u izvor, a pruža se niz jarugu i gubi u grmlju. Za višeg vodostaja voda izlazi kroz otvor Male jame i teče niz jarugu u polje. Žalosno je vidjeti cijelu jarugu punu otpada i smeća.

Odmor u Bribirskoj špilji

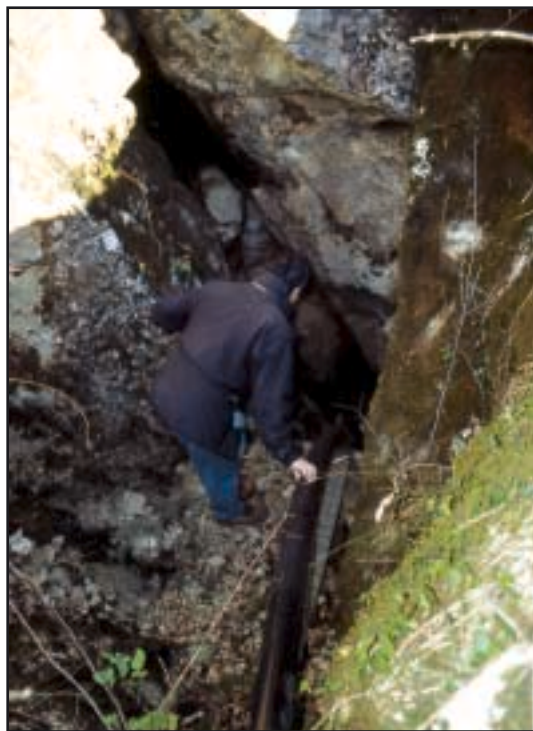
foto: Vlado Božić

Nakon Sušika krenuli smo prema Bribiru, smještenom ispod okomitog grebena koji dijeli Vinodol od Gorskog kotara i koji se pruža u smjeru sjeverozapad-jugoistok. Na topografskoj je karti u tom grebenu sjeverno od Bribira označena špilja Bribirska peć, koja je bila naš sljedeći cilj. Međutim, topografski znak za špilju postavljen je na krivom mjestu pa smo u traženju izgubili više od sat vremena.

Špilja je poznata pod trima nazivima: Bribirska peć, Pribirska peć i Špilja na Kaclju, a nalazi se manje od kilometar sjeverno od Bribira, u obronku brda podno strmih stijena vrha Kaclja (511 m). To je najstarija poznata špilja u Vinodolskoj dolini. Prvi je put spomenuta 1889. (Dragutin Hirc) i 1914. (Josip Poljak), no tijekom 20. stoljeća pala je u zaborav. Godine 1965. istražio ju je naš član Bruno Puharić, zajedno sa članovima SO PD »Platak« iz Rijeke (M. Stržić, M. Gulin, V. Antonić, B. Peričić, I. Spoj i T. Stržić), i izradio njezin nacrt. Špilja je dugačka tridesetak metara, široka 5 – 6 m i visoka 2 – 2,5 m. Maleni ulaz (1×1 m) okrenut je prema jugu pa se u špilju ulazi u smjeru sjevera. Građena je u eocenskim alveolinskim vapnencima tercijarne starosti. Zanimljiva je zato što ima malo sigastih ukrasa: deblji sigasti stup, više saljeva te malih zavjesa stalaktita. U toj špilji zimuje i nekoliko šišmiša.

Nakon toga uputili smo se prema posljednjoj stanici prije povratka u Zagreb. Bila je to Crikvenica, u koju smo svratili da bismo posjetili stare članove našeg odsjeka: Ivicu i Pavicu Posarić. Lijepo su nas pogostili, a mlađi članovi imali su priliku čuti priče iz starih vremena i poneku zanimljivost iz okolice Crikvenice.

Nela Bosner i Vlado Božić

Na otvoru Male jame u Sušiku

foto: Vlado Božić

Traženje špilja senjskih uskoka

Želeći pronaći špilje u koje su se prema povijesnim izvorima, povremeno, početkom 17. st. skrivali senjski uskoci, mala ekipa u sastavu Hrvoje Cvitanović i Jasmina Osterman (Speleološko društvo »Ursus spelaeus« iz Karlovca) i Vlado Božić (SO HPD »Željezničar« Zagreb) boravila je u Senjskoj dragi 24-25. studenog 2004. i posjetila nekoliko špilja za koje se pretpostavljalo da su služile kao skloništa. Posjećena je špilja Orlovo gnijezdo (tri velike polušpilje u nizu) i špilja Orlovica u stijenama zvanim Orlovo gnijezdo, koje se nalaze oko 5 km

istočno od Senja i oko 2 km sjeverozapadno od prijevoja Vratnika, kao i špilju Senjkinjicu oko 800 m istočno od Senja u dragi Bisernjakovici. Tragovi vatre nađeni su u Lijevoj polušpilji (Orlovo gnijezdo) i špilji Senjkinjici. Niti jedna od navedenih špilja ne čini se prikladna za dulji boravak u njima, naročito ne zimi. Ove su špilje početkom prošlog stoljeća istraživali geolozi Stjepan Vuksan i Josip Poljak, ali ih nisu povezali sa senjskim uskokima. Sada su izrađeni novi nacrti špilja. Zaključeno je da je potrebno sustavno arheološko istraživanje spomenutih špilja i naselja u okolici, kao i sustavno speleološko istraživanje cijelog senjskog zaleđa, u potrazi za nekom prikladnijom špiljom.

Vlado Božić

Pred špiljom Orlovo gnijezdo, u kojoj su pronađeni tragovi vatre

foto: Vlado Božić